

۲۰۱۷/۰۲/۲۶

محمد داؤد مومند

د پیاوړی محقق حبیب الله رفیع یوه تاریخی لیکنه

بناغلی رفیع په خپله سریزه کی د خپلواکی د څلورمی جبهی پر اثر، د هیواد د یوه بل لیونی بی سره سردار، والی علی احمد خان بارکزی، چی باید ورته د غازی امان الله په خپلوانو او نږدی مقتدرو همکارانو په حلقه کی، د یوه لوی ملی غدار په سترگه وکتل شی، داسی لیکي:

«علی احمد خان د شینوارو د بغاوت په وخت کی د ننګرهار والی وه، دی ډیر خود خواه او جاه طلب انسان وه، د هیواد د لوړو گټو د ساتلو خیال یی په زړه کی نه وه.

کله چی شینوارو د جلال آباد ښار محاصره کړ، نو ملی مبارز میر زمان خان د خپلو ملی لښکرو په واسطه هغوی ته ماته ورکړه، خو علی احمد خان د میر زمان خان بری او ښه شهرت یی په زړه کی نشو زغملی، نو هماغه وه چی بله ورځ یی د یوی قومی جرگی په ترڅ کی میر زمان خان ته امر وکړ چی د شینوارو یاغیان دی له مینځه یوسی، میر زمان خان که هرڅومره هڅه وکړه چی والی علی احمد خان پدی خبره وپوهوی چی په جرگه کی د ټولو خلکو په مخ کی پر هغوی باندي حمله کول، هم د جنګی تاکتیک له مخی غلطه خبره ده، ځکه چی هغوی مخکی له مخکی پدی راز خبریږی او هم د جرگی د دود او دستور له مخی.

خو علی احمد خان ډیر ټینګار کاوه او ویل یی چی زه د امان الله خان نمایندې یم، ته چی زما امر نه منی، لکه د امان الله خان امر چی نه منی، څرنګه چی امان الله خان میرزمان خان ته ورور ویلی وه او هم یی د لوی خان لقب ورکړی وه، نو هماغه وه چی میر زمان خان جګړی ته ولاړ.

څرنګه چی شینواری مخکی تر مخکی له دی جګړی نه خبر وه نو هماغه وه چی د میر زمان خان لښکرو ته یی ماته ورکړه، تر دی چی د والی علی احمد خان ناوړه هیله تر سره شوه.

پدی وخت کی د بچه سقاو د پادشاهی آوازی خپری شوی، علی احمد خان چی مخکی له مخکی یی د پادشاهی خیالونه لیدلی وه دا موقع یی د ځان لپاره مناسبه وګڼله او ځان یی د امان الله خان د وارث په توګه معرفی کړ او له خلکو نه یی د بیعت غوښتنه وکړه.

محمد گل مومند چی یو زیرک افسر او سیاستمدار وه د علی احمد خان په ټولو هیلو، نیتونو او چلندونو ښه خبر وه نو هغه ته یی له بیعت څخه ډډه وکړه او ویل یی چی (امان الله خان باید بیرته پاچا شی) خو علی احمد خان تر سختی فزیکي شکنجی لاندی ونیو خو محمد گل خان مومند له خپلی عقیدی نه وانه وښت. « ختم.

د محمد گل بابا د خولی روایت دی چی په همدی ورځ ده خپل نږدی او هم فکره مفکر ملګری سید حسن خان حسن ته په لپاره کی وویل چی زمانه تمانچه هیره شوه، بابا ویل چی هره ورځ به د والی علی احمد خان سره په مرکه او مجلس کی زما ږغ پر هغه جګ وه، خو پدغه ورځ چه ما تمانچه ندرلوده د علی احمد خان ږغ پر ما جګ وه.

د پوهاند صاحب یون په حواله د محمد گل سره یوځای کپتان حمیدالله نورستانی هم سخت په لرگیو ووهل شو. دا جریان ما د پنځوسو کلونونه د مخه د «بحران او نجات» په کتاب کی لوستی وه، ولی دا راته څرګنده نده چی آیا ملی مبارز شخصیت سید حسن خان حسن صاحب هم په دغه ورځ په مجلس کی وه یا نه؟

دلته د دی خبری وضاحت په کار دی چی د هیواد دری ملی شخصیتونه یعنی محمد گل مومند، سید حسن خان حسن او سید غلام حیدر پاچا د یوه فکر، عقیدی او د یوی لپاری نږدی ملګری وه.

د ځینو بی ننگه او غدارو بارکزو سردارانو لکه والی علی احمد په مورد کی، لوی مفکر خوشحال بابا فرمایي:

تف په ږیره د همه واره بارکو

دا زما په ږیره هم چی زه بارک یم

پای

د پاڼو شمیره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ